

22. SOCIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ

Pro potřeby státní statistiky jsou využívány výstupy z informačních systémů České správy sociálního zabezpečení (dávky nemocenského pojištění, příjemci důchodů a průměrné výše důchodů) a Ministerstva práce a sociálních věcí ČR (sociální služby – zařízení, uživatelé a výdaje, domovy pro seniory, dávky státní sociální podpory, příjemci starobního důchodu podle jeho výše, průkazy zdravotně postižených).

Sociální zabezpečení zahrnuje důchodové pojištění, nemocenské pojištění, dávky státní sociální podpory a sociální péči. V rámci důchodového pojištění se poskytují důchody starobní, invalidní, vdovské a vdovecké, sirotčí. Do roku 2009 se poskytovaly invalidní důchody plné a částečné, s účinností od 1. 1. 2010 se změnil plný invalidní důchod v důchod pro invaliditu třetího stupně a částečné se rozdělily na důchody pro invaliditu prvního a druhého stupně (v závislosti na procentním poklesu pracovní schopnosti pojištěnce z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu). Od roku 2010 se dále invalidní důchod vyplácený ke dni dovršení věku 65 let mění na starobní důchod. Starobní důchody jsou uváděny sólo, tj. bez kombinace s vdovským či vdoveckým důchodem.

Dávkový systém **nemocenského pojištění** tvoří čtyři **dávky**: nemocenské, ošetrovné (do roku 2008 podpora při ošetřování člena rodiny), peněžité pomoci v mateřství, vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství. Dávky nemocenského pojištění se poskytují za kalendářní dny po stanovenou dobu. U osob samostatně výdělečně činných je nemocenské pojištění dobrovolné. Z tohoto pojištění jim náleží jen dvě dávky - nemocenské a peněžité pomoci v mateřství. Uchazeči o zaměstnání nejsou nemocensky pojištěni, ale z nemocenského pojištění se jim poskytuje peněžité pomoci v mateřství. V tabulkách vztahujících se k nemocenskému a důchodovému pojištění nejsou zahrnuty údaje týkající se ozbrojených složek Ministerstva obrany ČR, Ministerstva vnitra ČR a Ministerstva spravedlnosti ČR.

Ve vyplacených **dávkách státní sociální podpory** jsou vykazovány dávky poskytované v závislosti na výši příjmu rodiny – testované, tj. příspěvek na dítě, sociální příplatek a příspěvek na bydlení a netestované (nárok na dávky není limitován výší příjmu rodiny), tj. rodičovský příspěvek, dávky péčovské péče, porodné a pohřebné. S účinností od 1. 1. 2011 došlo ke zpřísnění pravidel pro poskytování sociálního příplatku. Nárok na sociální příplatek je vázán na péči o nezaopatřené dítě, na zdravotní postižení dítěte nebo rodiče a na stanovenou hranici příjmů v rodině, která musí být nižší než dvojnásobek životního minima rodiny. K 31. 12. 2011 byl sociální příplatek definitivně zrušen.

Sociální péči zajišťuje stát pomoc občanům, jejichž životní potřeby nejsou dostatečně zabezpečeny příjmy z pracovní činnosti, dávkami důchodového nebo nemocenského zabezpečení, popřípadě jinými příjmy, a občanům, kteří ji potřebují vzhledem ke svému zdravotnímu stavu nebo věku. Sociální péče zahrnuje zejména péči o občany těžce zdravotně postižené. V rámci sociální péče se poskytují peněžité dávky, věcné dávky a kulturní a rekreační péče. V souvislosti s přijetím zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, došlo od roku 2007 ke změně členění druhů poskytovaných **sociálních služeb** a byl vytvořen registr poskytovatelů sociálních služeb. Do roku 2007 bylo zjišťování prováděno za jednotlivá zařízení sociálních služeb s tím, že zařízení předávalo podrobné údaje pouze za převládající typ poskytované služby a za ostatní sociální služby pouze doplňkové informace. Od roku 2008 je aplikován odlišný metodický přístup, který spočívá ve sledování údajů za každou registrovanou sociální službu na samostatném výkazu. Tento přístup umožnil získat detailnější a přesnější údaje o poskytovaných registrovaných sociálních službách. Z tohoto důvodu nejsou některé údaje z let 2007 až 2009 srovnatelné s údaji z let předchozích, přičemž rok 2007 není srovnatelný ani s roky následujícími. Údaje o kapacitách zařízení sociálních služeb vycházejí ze skutečného rozmístění poskytovaných služeb.